

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum tristitia sit causa delectationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tristitia per accidens est delectationis causa, inquantum fit per eam apprehensio alicuius delectabilis.

AD SECUNDUM dicendum, quod tristitia memorata, inquantum sunt tristitia & delectabilibus contraria, non causant delectationem, sed inquantum ab eis homo liberatur: & similiter memoria delectabilium ex eo, quod sunt amissa, potest causare tristitiam.

AD TERTIUM dicendum, quod odium est per accidens potest esse causa amoris, prout. scilicet aliqui diligunt se, inquantum conueniunt in odio unius & eiusdem.

ARTICVLVS V.

Utrum actiones aliorum sint nobis causa delectationis.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod actiones aliorum non sint nobis delectationis causa. Causa enim delectationis est proprium bonum coniunctum: sed aliorum operationes non sunt nobis coniunctae: ergo non sunt nobis causa delectationis.

¶ 2. Præter. Operatio est proprium bonum operantis. si igitur operationes aliorum sint nobis causa delectationis, pari ratione omnia alia bona aliorum erunt nobis delectationis causa: quod patet esse falsum.

¶ 3. Præter. Operatio est delectabilis, inquantum procedit ex habitu nobis innato. unde dicitur in 2. Eth.

¶ 3. Præter. Operatio est delectabilis, inquantum procedit ex habitu nobis innato. unde dicitur in 2. Eth. quod si signum generati habitus oportet accipere scienter opere delectationem. sed operationes aliorum non procedunt ex habitibus qui in nobis sunt, sed interdum ex habitibus qui sunt in operantibus. non ergo operationes aliorum sunt nobis delectabiles, sed ipsi operantibus.

SED CONTRA est, quod dicitur in secunda Canonica Iohannis. Gauisus sum ualde, quia inueni de filiis tuis ambulantes in ueritate.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est, ad delectationem duo requiruntur. scilicet consecutio proprii boni, & cognitio proprii boni consecuti. Tripletter ergo operatio alterius potest esse delectationis causa. Vno modo inquantum per operationem alicuius consequimur aliquod bonum, & secundum hoc operationes illorum, qui nobis aliquod bonum faciunt, sunt nobis delectabiles, quia bene pati ab alio est delectabile. Alio modo secundum quod per operationes aliorum efficitur nobis aliqua cognitio uel aliqua aestimatio proprii boni: & propter hoc homines delectantur in hoc quod laudantur, uel honorantur ab alijs, quia scilicet per hoc accipiunt aestimationem, in seipsis aliquod bonum esse: & quia ista aestimatio fortiter generatur ex testimonio bonorum & sapientium, ideo in horum laudibus & honoribus homines magis delectantur. Et quia adulator est apparens laudator, propter hoc est adulationes quibusdam sunt delectabiles. Et quia amor est alicuius boni, & admiratio est alicuius magni, ideo circa amari ab alijs & in admiratione haberi, est delectabile, inquantum per hoc fit homini aestimatio propriæ bonitatis uel magnitudinis, in quibus aliquis delectatur. Tertio modo, inquantum ipsae operationes aliorum si sunt bonae, aestimantur ut bonum proprium propter uiam amoris, qui facit aestimare amicum quasi eundem sibi: & propter odium, quod facit aestimare bonum alterius esse sibi contrarium, efficitur mala operatio inimici delectabilis. unde dicitur 1. Corin. 13, quod charitas non gaudet super iniquitate, congaudet autem ueritati.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod operatio alterius potest esse mihi coniuncta uel per effectum, sicut in primo modo: uel per apprehensionem, sicut in secundo modo: uel per affectionem, sicut in tertio modo.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procedit quantum ad tertium modum: non autem quantum ad duos primos.

AD TERTIUM Dicendum, quod operationes aliorum etsi non procedant ex habitibus, qui in mesunt, causant tamen in me aliquid delectabile, uel faciunt mihi aestimationem siue apprehensionem proprii habitus, uel procedunt ex habitu illius qui est unum mecum per amorem.

ARTICVLVS VI.

Utrum benefacere alteri sit causa delectationis.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur quod benefacere alteri non sit delectationis causa. Delectatio enim causatur ex consecutione proprii boni, sicut supra dictum est: sed benefacere non pertinet ad consecutionem proprii boni, sed magis ad emissionem. ergo magis uel esse causa tristitiae quam delectationis.

¶ 2. Præter. Philosophus dicitur 4. Eth. quod illiberalitas conaturalior est hominibus, quam prodigalitas: sed ad prodigalitem pertinet benefacere alijs, ad illiberalitatem autem pertinet desistere a benefaciendo. cum ergo operatio conaturalis sit delectabilis unicuique: ut dicitur in 7. & 10. Eth. uidetur quod benefacere alijs non sit causa delectationis.

¶ 3. Præter. Contrarii effectus ex contrarijs causis procedunt: sed quaedam quae pertinent ad malefacere, sunt naturaliter homini delectabilia, sicut uincere, redarguere, uel increpare alios, & etiam punire quantum ad iratos, ut dicitur Philosophus in 1. Rhet. ergo benefacere magis est causa tristitiae, quam delectationis.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in primo Politicor. quod largiri & auxiliari amicis, aut extraneis, est delectabilissimum.

RESPON. Dicendum, quod hoc ipsum, quod est benefacere alteri, potest tripliciter esse delectationis causa. Vno modo per comparisonem ad effectum, quod est bonum operatio constitutum, & secundum hoc, inquantum bonum alterius reputamus quasi nostrum bonum propter unionem amoris, delectamur in bono quod per nos fit alijs, praecipue amicis sicut in bono proprio. Alio modo per comparisonem ad finem: sicut cum aliquis per hoc quod alteri benefacit, sperat consequi aliquod bonum sibi ipsi, uel a Deo, uel ab homine: spes autem delectationis est causa. Tertio modo per comparisonem ad principium, & sic hoc, quod est benefacere alteri, potest esse delectabile, per comparisonem ad triplex principium. Quorum unum est facultas benefaciendi: & secundum hoc benefacere alteri fit delectabile, inquantum per hoc fit homini quaedam imaginatio abundantis boni in seipso existens, ex quo possit alijs communicare: & ideo homines delectantur in filijs & operibus proprijs, sicut quibus communicant proprium bonum. Aliud principium est habitus inclinans, secundum quem benefacere fit alicui conaturaliter, unde liberales delectabiliter dant alijs. Tertium principium est motiuum, puta cum aliquis mouetur ab aliquo quem diligit, ad benefaciendum alicui; omnia enim quae facimus, uel patimur propter amicum, delectabilia sunt, quia amor praecipua causa delectationis est.

AD PRIMUM ergo dicendum est, quod emissio, inquantum est iudicativa proprii boni, est delectabilis: sed inquantum euacuat proprium bonum, potest esse contristans, sicut quando est immoderata.

AD II. Dicendum, quod prodigalitas habet immoderatam emissionem, quae repugnat naturae: &

Prima Secunda S. Thomae. K ideo

Art. praec.

ca. 1. a med. tom. 5.

li. 7. c. 11. & 13. & lib. 10. c. 4. & 5. to. 5.

Ca. 11. to. 6.

li. 1. Pol. c. 7. ante med. tomo 5.

Ca. 1. in prin. tom. 5.

Inf. 5. ad 1. huius q. 6.

ca. 1. a med. tom. 5.